

СПОМЕНИЦА ИСТОРИЈСКОГ АРХИВА СРЕМ 19

СРЕМСКА МИТРОВИЦА
2020

Лазар Радан
Требиње
lazo998@gmail.com

ЈЕЧАМ И ЗОБ ЗА ХАБЗБУРШКУ ВОЈСКУ

– ратна помоћ Срба из Срема 1799. године –

Сажетак: Последња деценија XVIII вијека обиљежена је серијом крвавих ратова у Европи. Сукоби на истоку против Османског царства, затим на западу против револуционарне владе у Француској и каснијег Наполеоновог царства подразумијевали су ратни ангажман Хабзбуршке монархије са европским савезницима. Срби, као њени поданици, представљали су један од најлојалнијих народа у току сукоба. Најприје су као становници Војне границе дали свој допринос, ангажујући се са преко 50% целокупне граничарске популације у ратовима европских коалиција и чинећи 10% укупне војне снаге Монархије, а затим су кроз своје добровољне прилоге дали свој материјални допринос, помогавши и војску и државу. Предвођени карловачким митрополитом Стефаном Стратимировићем и епископатом, земљорадници су издвајали позамашну количину пољопривредних производа, првенствено јечма и зоби. У раду су приказани подаци о овој акцији током 1799. године, кроз извјештаје свештеника о прилозима и помоћи коју су скупили.

Кључне ријечи: Карловачка митрополија, Хабзбуршка монархија, Срби, јечам, зоб, Стефан Стратимировић, француски револуционарни ратови.

Буран крај XVIII вијека обиљежила је серија крвавих и исцрпних ратова између европских држава. Непосредно прије почетка ових сукоба, у Француској је избила Револуција, као одговор на један континуиран период дубоке кризе феудално-апсолутистичког уређења и стагнације привредног развоја земље. Већ у њеном зачетку, једна од највећих пријетњи долазила је из иностранства, како од ројалистичке емиграције, тако и од интервенције дворова Русије, Пруске, Хабзбуршке монархије и Шпаније. Потенцијална реакција из иностранства предствљала је једини спас за очување монархистичког уређења Француске, па је стога одлука Законодавне скупштине од 20. априла 1792. да се објави рат њемачко-римском (аустријском) цару Францу II изазвала салве радости на двору. Ова одлука одвела је Европу у серију ратова који

ће, уз повремени прекиде, трајати 23 године, а кућу Бурбона након два вијека лишила је престола.¹

Током почетних година Револуције у Француској, на истоку, Аустрија и Русија водиле су рат против Османског царства. Потенцијалном пријетњом ширења револуционарних немира у њихове земље, оне су пожуриле да са Османским царством закључе мир. Прва је то урадила Аустрија 3. августа 1791. у Свиштову.² Руска империја је уговор о миру закључила 9. јануара 1792. у Јашију.³ Развој револуционарних догађаја, погубљење Луја XVI и Марије Антоанете 1793, као и оснивање Конвента покренули су стварање Прве коалиције европских држава против Француске. Коалицију су чинили Аустрија, Пруска, Велика Британија, Шпанија, Аустријска Низоземска (Белгија), Напуљска и Сардинска краљевина, Русија и папа.⁴ У оквиру снага које су водиле исцрпне ратове против револуционарне владе борили су се и Срби, као део аустријске војске. За вријеме трајања ратова Прве коалиције (1792–1797), операција у Италији и Њемачкој (1799) и ратова Друге коалиције (1798–1802) они су се истакли својом храброшћу и пожртвованостју. Важну улогу имали су у бици код Маренга (14. јун 1800) када су постављали понтонске мостове и директно допринијели продору аустријске војске. Окончањем ратова Друге коалиције (мир у Линевилу, 9. фебруар 1801) граничарски пукови су враћени кућама, док су шајкаши распоређени у своје штапско мјесто да опет мотре на границе са Османским царством.⁵

За све вријеме трајања сукоба, Француска се трудила да Аустрију што више веже за Балкан. Основни циљ јој је био да покуша изазвати сукобе са Османским царством, или да осујети примјену мира у Свиштову. Своју агитацију вршила је преко изасланика у Босни, са намјером да се изазову немири на граничним појасевима око ријеке Уне. Управо ти појасеви граничили су се са Војном границом, па су Аустријанци организовали војне трупе, састављене од граничара, како би потенцијалне немире и нападе са босанске стране

1 Чедомир Попов, *Грађанска Европа (1770–1914). Основи европске историје XIX века (1770–1815)*, Београд 2010, 43–69.

2 Закључењу мира у Свиштову претходио је споразум између Пруске и Аустрије у Рајхенбаху 27. јула 1790. о потреби окончања рата на истоку и закључења мира са Османским царством на основу status quo-a (Galib Šljivo, *Bosna i Hercegovina 1788–1812*, knjiga 1, Tešanj 2016, 217; Ч. Попов, нав. дјело 135).

3 Д. Микавица, Н. Лемајић, Г. Васин, Н. Нинковић, *Срби у Хабзбуршкој монархији 1526–1918*, књ. 1, Нови Сад 2016, 354–402; Г. Šljivo, нав. дјело, 211–281.

4 Васиљ Поповић, *Историја новог века 1492–1815*, Београд 2016, 418–419; Ч. Попов, нав. дјело, 79–81.

5 Дејан Микавица, *Српска Војводина. Од Аутономије до Присаједињења 1683–1918*, Нови Сад 2018, 87.

спријечили. Иако је 14. и 15. септембра 1795. скоро дошло до окршаја на граници, ипак су се мир и ред одржали и франуска агитација остала је осујећена.⁶

Директни утицаји Револуције озбиљно су се осјетили у аустријским земљама. То се већ исказало на српском Црквено-народном сабору у Темишвару 1790,⁷ као и у вријеме завјере из јула 1794. на челу које је стајао Игнац Мартиновић. То је подстакло Јозефа II (1780–1790) а затим наредне владаре Леополда II (1790–1792) и Франца II (1792–1835) да се одлучно супротставе све амбициознијим захтјевима који су у правцу револуције могли да поведу њихову државу.⁸

На Темишварском сабору за новог карловачког митрополита изабран је Стефан Стратимировић, који је потом на том положају остао 46 година. Својом службом овај велики митрополит заузео је посебно мјесто међу српским црквеним поглаварима. Осим што је био човјек широког научног интересовања, он је у својој личности сјединио велико и будно родољубље, оданост православљу и агитацију и жељу за остварењем српске државне идеје.⁹

6 G. Šljivo, нав. дјело, 268–278; Владимир Ћоровић, *Борба за независност Балкана*, Београд 2009, 46–48.

7 Српски црквено-народни сабор у Темишвару почео је са радом 26. августа 1790. Сазван је на иницијативу митрополита Мојсија Путника (1781–1790), који се 1790. обратио Двору путем представке и молби о потреби сазивања Сабора, а како је митрополит умро непосредно пред Сабор, потребно је било и изабрати новог. На Сабору су Срби тражили политичко-територијалну аутономију, кроз један од првих политичких захтјева познат под именом *Gravamina et postulata*. Јасно и прецизно тражили су више него на другим Саборима. Тражена је Војводина, односно територија на подручју Баната, која би се у ту сврху отцијепила од Угарске. На чело Војводства је предложен надвојвода Александар. Међутим, од овога није било ништа, па су Срби морали да чекају све до новембра 1849. (Ђоко Слијепчевић, *Историја СПЦ*, књига 2, Београд 2018, 85–; Д. Микавица, Н. Лемајић, Г. Васин, Н. Нинковић, нав. дјело, 354–402).

8 Ч. Попов, нав. дјело, 139–140.

9 Стефан Стратимировић родио се 1757. у Кулшину. Његова властеоска породица води поријекло из Херцеговине. Образовање је стицао у родном мјесту, Бегечу, Новом Саду, Сегедину, Будиму и Бечу. Након окончања средњошколског образовања, 1775. премјешта се у Будим и похађа филозофију и мађарско право, а убрзо одлази у Беч, гдје настаља студије. Године 1783. долази у Сремске Карловце и посвећује се свештеничком чину. Његовом образовању у Карловцима допринио је архимандрит и историчар Јован Рајић. Већ наредне године постаје ђакон па архиђакон и замонашује се 29. јуна 1784. У јулу је рукоположен за јеромонаха и произведен за синђела, а 15. августа произвео га је митрополит Путник за архимандрита. Остављено му је право да сам изабере себи манастир. Изабрао је Крушедол. Године 1786. изабран је 15. маја за епископа вршачког, а 15. јуна изабран је за будимског епископа. Његову управу овом епархијом обиљежио је брижљив рад на просвјетном пољу, што је умногоме одредило његове касније акције и заузимања за унапријеђење српског школства. Своју службу будимског епископа Стефан Стратимировић обављао је ревностно и без иштивања, све до 1790. На Сабору у Темишвару, након поновљеног гласања, изабран је за

Стратимировић је одиграо значајну улогу и у прикупљању помоћи за државу. У периоду када се Монархија налазила више од једанаест година у константним и исцрпним ратовима на истоку и на западу, њени ресурси су били смањени. Непрекидним напорима и војевањима Срби су дали велики допринос. Поред тога што су учествовали у војничком дијелу помоћи Аустрији, јер су чинили више од 50% становништва Војне границе, односно 10% укупне ангазоване војне снаге, свој допринос дали су и кроз сакупљање помоћи за прехрану људства и вучне снаге који су учествовали у ратним операцијама, као и давањем приватних зајмова у виду златних и сребрних предмета. Улога свештенства била је посебно значајна, јер су они били ти који су највише утицали на своје парохијане да дају прилоге за државу. Колико је помоћ народа била битна види се најбоље из захтјева епископа будимског Дионисија Поповића из децембра 1798. када је на молбу владара било потребно сакупити милион и по мерова зоби из Угарске, и то 600.000 за италијанско и 900.000 за рајнско ратиште. Епископ је успјешно обавио оно што је од њега тражено, за шта је добио похвале са Двора. Пракса прикупљања помоћи настављена је и идуће године, са отпочињањем нових ратних дејстава, када је било потребно прикупити и већи број добровољаца, на шта су се Срби свакако одазивали.¹⁰

Акција сакупљања помоћи није прошла без проблема. Из докумената најприје увиђамо да нека села, односно парохије, уопште нису сакупила јечам и зоб. Уз то, становништво села често није вјеровало својим паросима, па су се неријетко жалили државним органима власти. Свакако најинтересантнији је случај из извјештаја протопрезвитера вуковарског Игњата Михаиловића, који је записао да се у појединим селима водила озбиљна агитација међу мјештанима, са намјером да се они који су били спремни дати одређене количине од тога одговоре. Агитатори су били убијеђени да ће сву ту количину митрополит оставити за себе или преко себе послати, како би само он од тога имао користи. Међутим, упркос оваквим случајевима, српско село је ипак било досљедно пружању помоћи и сакупило је велику количину житарица и тако помогло државу када јој је било најтеже. И сам митрополит морао је позивати своје свештенике да се одазивају молбама са Двора и агитују међу народом да се сакупи помоћ колико је ко у могућности.¹¹

карловачког митрополита. Протукандидати су му били епископ темишварски Петар Петровић и епископ вршачки Јосиф Јовановић Шакабента. (Ненад Никовић, *Свјетланост Стратимировић као будимски епископ (1786–1790)*, Српске студије 7, Београд 2016, 145–161; Ђ. Слијепчевић, нав. дјело, 82–143).

¹⁰ Горан Васин, Ненад Никовић, *Историја Будимске епархије*, Сремска Митровица 2018, 86–88.

¹¹ АСАНУК, МПА „А“ 8/1799.

Значај приређених докумената је у томе што се кроз њих виде улога и доброчинство српских свештених лица и земљорадника. Помоћ коју су они сакупљали састоји се у пољопривредним производима као што су јечам и зоб. Мјерене у меровима,¹² количине које су српски пароси сакупљали, таксативно, јасно и прецизно наводили су у сумарно-табеларним приказима. Пописавши количине у табелама, са тачним подацима о паросима и износима које су скупили у оквиру своје парохије, свештеници су писали извјештаје митрополиту, описујући у њима своју акцију и залагање, као и успјешност исте. Сакупљена помоћ, наведени извјештаји и подаци по парохијама и селима у којима су сакупљени, приређени су на наредним страницама.

Приређена грађа налази се у Архиву Српске академије наука и уметности у Сремским Карловцима, Митрополијско-патријаршијски архив – фонд „А“ број 8/1799. Документи су писани ћирилицом, рачунајући и табеларне податке и извјештаје пароха. Осим ћириличних докумената, у оквиру приказане грађе налази се и неколико извјештаја и прегледа по табелама, који су писани латинским језиком. Грађа гласи:

Назначење

Колико каждај по возможности Своей доброволно ꙗ Пароховъ Провинциалнихъ Протопопѣату Карловачкому Подлежащихъ мѣстъ за вспоможеніе на страну Его Цесарю Кралѣв[ског] величества обѣщать Меровъ Зоби, или Ечма дати; Јакоже Слѣдуетъ.

¹² Пожунски меров је износио 51,2 кг.

Нго	Мѣста	Имена Пароховъ	Меров Зоби	Меров Ечма
1.	Иньїа	Јоаннъ Ангеличъ	4	
2.	Марадич[кїй]	Јосифъ Вуковичъ	3	
	-//-	Ееофилъ Живковъ	3	
3.	Крушедол[скїй]	Нїколай Марковичъ	4	
	-//-	Пауель Кошутичъ	2	
4.	Нерадин[скїй]	Јоаннъ Поповичъ	4	
5.	Ирижкїи	Лазаръ Мирковичъ	3	
	-//-	Стефанъ Везиличъ	3	
	-//-	Лазаръ Сердановичъ	3	
	-//-	Сумсонъ Поповичъ	3	
6.	Ривичкїи ад министиторъ	Созонтїй Радошев[ичъ]	2	
7.	Вердничкїи	Стефанъ Костичъ	3	
	-//-	Курултъ Мїхайоб[ичъ]	3	
8.	Јазачкїй	Димитрїй Николаев[ичъ]		3
	-//-	Курултъ Авакумов[ичъ]		3
9.	Павловичкїй	Ееодоръ Поповичъ	3	
10.	Каменичкїй	Матееи Сумеоновичъ	3	
	-//-	Константинъ Захарїйчъ	3	
11.	Лединачкїй	Данїйлъ Јоанновичъ	3	
12.	Бечинскїй	Пауель Поповичъ	3	
13.	Черевичкїй	Ееодоръ Поповичъ	3	
	-//-	Григорїй Мїодрагов[ичъ]	3	
14.	Баноштор[скїй]	Василїй Марковичъ	3	
15.	Грабовачкїй	Лазаръ Поповичъ	3	
16.	Свилешкїи	Нїколай Гаурїлов[ичъ]	3	
17.	Сусѣчкїй	Гаурїйлъ Поповичъ	3	
	-//-	Стефанъ Јоанновичъ	3	
18.	Нешин[скїй]	Константинъ Јоаннов[ичъ]	3	
	-//-	Ееодоръ Поповичъ	3	
			82 Меровъ Зоби	6 Меровъ Ечма

Въ Карло[в]цѣ 3го Јануар[ия]
[1]799

всепокорнїишїй Рабъ
Мануйлъ Милутиновичъ
Протопр[есвитеръ] Карло[вачкїй]

Ваша Еѣцелленцїа!

Шпецификацїю ѿ пописане Зоби на страну всевысочайшаго Еерарїума коликоће бити покорнїише Совершенно Јавити незнамъ, нодо данасъ имадемъ свега 146 мерова, и еще 3 села нисуми нимерова дали. Обаче: Обнадежилисуме даће дати. Нѣкая села коясу понайяча како Негославцы, Они точїю 6. мерова Обѣщалису Миклеушевицы 3. Петровцы 8. Маркушица 21. а Ова села

Свакобы могло више дати, но боятся да ивармеѣя неужищеть, и Зато нѣкїи ѿходилису къ Г[оспо]дину Солгабирову питати хоћеули дати. Нѣкїи пакъ упутствуютъ ме у коихъ е мало землѣ къ Спахилуку иѣи, иискати. а Нѣкїи и в[а]шу Еѣцелленцїю, невѣрующе мени поношавають, Говореѣи недаите браћо ни Зрна, тое самъ Митрополїтъ Обѣяо цару даѣнасъЗобискупѣи, и преда, пакъ себи милость дадо бїе ѿ Цара, а Народу нища. Зато ваша Еѣцелленцїа! ако Заповѣдають писати вармеѣи да прикупить Зобъ, Јаћо имъ дати ѿ 146. мерова ако что више недобїемъ Шпецификацїю. а другу вашей Еѣцелленцїи по-высокому указу послати. Присемъ Јакоже и всегда изъ Остаю.

Вашея Еѣцелленцїи
У Вуковару Јануар 22го
[1]799

Покорнїишїй Слуга
Игнатїй
Михайловичъ¹³
Протопр[есвитеръ]
Вуковарскїй

13 Игњат Михайловичъ (? 1738. – Вуковар, Срем, послїе 1800), био је прота и саборски посланик. Најкасније 1756. рукоположен је у чин ђакона. Од наредне године вршио је службу у Вуковару, када га је митрополит Павле Ненадовић рукоположио у чин свештеника. Био је активан у народно-црквеном животу. На народно-црквеним саборима у Сремским Карловцима (1781) и Темишвару (1790) биран је за посланика Сремске епархије. На Темишварском сабору изабран је за члана одбора са задатком да води протоколе сједница, прикупља и прегледа све пристигле жалбе и захтјева Срба из Хабзбуршке монархије и да их обједини у један документ који ће бити упућен владару. Био је потписник захтјева за посебном територијом за Србе. На Сабору је гласао за избор митрополита Стефана Стратимировића. Подржавао је струју која се залагала за рјешавање српских послова у оквиру царских институција у Бечу, а против захтјева о инартикулацији Српских привилегија на Угарској дијети. (Владан Гавриловић, *Темишварски сабор и Илirsка дворска канцеларија (1790–1792)*, Нови Сад 2005, 109, 125, 155; Исидора Точанац Радовић, *Михаиловић, Игњат*, у: Српски биографски речник, том 6, Нови Сад 2014, 865).

Въ Карловцѣ 29. Яну[ария] [1]799. Прото[пресвитеру] Вуко[варскому] тогож-
де дне Далскому

На извѣстїе вашего Благоговѣйнства под 22. сего ради совокупленїя на Страна
у Егѡ величества Зобы сосоимъ швѣтствуея да вы таковыя Шпецификацію
Солгабирову диштриткуалномъ да благовременѡ совокупити можетъ предате,
а и сѣмо едину За далшее употребленїе прислати не пропустите и обявленїемъ
койсу оны чтосу Вашему Благоговѣйнству невѣрующе, Насъ въ сей прилицѣ
поношавали?

Сверху Зобы у коликобы ваше Благоговѣйнство на Страну Егѡ Ц[есаро]
Кралѣ[вскаго] величества совокупили были, шпецификацію потребну сѣмо
прислати, а такову диштикуалному Солгабировомъ да совокупити могутъ
приказати не пропустите.

Въ Карловцѣ 1го Фев[руария] [1]799. всѣмъ Настоятелемъ М[о]настыря
Фруш[когорския]

Преподобнѣйшїй Настоятелѣ! Безсумнѣнно уразумѣлисте Ваша
Преподобїа, да е Егѡ Ц[есаро] Кралѣ[вско] апос[толическое] величество За-
еже Коликїя пред Непрїятелемъ стоящїя обдержатъ мощи Кралѣв[ское] Ма-
жарское къ доброволльному Даянїю въ Зобы паки понудити и такову Зобъ
съ Концемъ сегѡ М[еся]ца по Нов[ому] Кал[ендару] въ Магазины швести
благодѣлнѣйше наредити изволѣло. Из узрока сегѡ убо и что время ко
швеженїю Таковїа Зобы приближилось, не пропустите ваша Преподобїа ни
5тий день сегѡ текущагѡ М[еся]ца въ М[о]н[ас]тирѣ Кувеждинѣ собравше-
ся, шсуществующу Архімандрїту под предсѣдательствомъ в Беочинскагѡ во
шсуществованїе тогѡ Кувеждинскагѡ Игумена въ присутствїи фишкала Нашегѡ
состати, и каждїй ѡ Стране своегѡ М[о]н[ас]тира, колико сирѣчь Зобы или
Ечма у натури, или Готову Новцу За Спомоществїе всевысочайшїя потреби
шдати можетъ изявити тако, како да потомъ по прислатїи имущему слав[ной]
сремской вармеѣи Назначенїю Такова благовременно въ Магазины швеже на
быти моглабы. При коей Прилицѣ вашеймъ Преподобїамъ сосымъ препору-
чается дабы каждїй постарались ѡ пропорціи прежднягѡ Субсидїума третїю
или поне половину шдати. Притомъ ащебы коему ѡ васъ тамо не присуство-
вати случилось, да вѣдаете, прочыхъ мнѣнїю согласившеся, по Назначенїю
оному каждїй къ своему М[о]н[ас]тиру у Натури или Новцу шпредѣленный
Квантумъ издати.

Ваша Еѣцелленцїа; мылостивѣишїй Г[оспо]дыне!

По высокому Вашея Еѣцелленцїи на мене шпущеному налогу ѡ С[вя]
щенникѡвъ мнѣ въ провинціалѣ подручных по возможности доброволно за
воспоможенїе Егѡ Цесаро Кралевскому величеству Зоби или Ечма колико кои
шдати можетъ, средства къ подаванїю по высокому Вашея Еѣцелленцїи налогу
употребити не мимопустихъ коего ни Единъ не шреклся, но колико кои дати
Есть усостоянїю изъ Здѣ на оборотѣ приложенныя шпецификаціи видѣтся
мощи будетъ, Еже такову За вѣдомость прикупленїя Г[осподину] Солгабиро-
ву Румскому Саллау вручити не пропустихъ. Еже ѡ наполненїи по должности
Званїя моего Вашей Еѣцелленцїи поднося со Страхопочитанїемъ изумираю

Вашея Еѣцелленцїи
Въ Митровицѣ 2го Февруа[рија]
[1]799

всепокорнѣиши Рабѣ
Г. Исакович¹⁴

протопресвит[ерь]

Ваша Еѣцелленцїа!

Колико каждый ѡ Провинціалныхъ мнѣ подлежащихъ С[вя]щенникѡвъ
Зобы на Ц[есаро]Кралевску страну доброволно дати обѣцалъ, въ приклю-
ченномъ здѣ назначенїи, по силѣ высокаго подъ 24мъ Ноем[вриемъ] [1]798.
обявленїя Вашей Еѣцелленцїи всенижайше предлагаю; еже и диштриткуално-
му Солгабирову Г[оспо]д[и]ну ѡ Янчо уже обявяхъ. При семъ вручая мене

¹⁴ Гаврило Исаковић (? – Сремска Митровица, послїе 1815), учествовао је на Сабору у
Темишвару 1790. из редова клера из Архиепископске дијецезе. Био је члан Митрополијске
апелаторије и Сремске судске табле. Током трајања Првог српског устанка обављаштавао је
митрополита Стратимировића о догађајима, а најпознатији извјештај је о победи на Мишару.
Био је претплаћен на неколико српских књига, а за *Историју* Јована Рајића био је и сакупљач
пренумераната. Био је врло ревностан у сузбијању епидемија и ширењу болести у Срему,
како куге 1795–1796, тако и више епидемија крављих богиња почетком XIX вијека. (Милица
Бујас, *Исаковић, Гаврило*, у: Српски биографски речник, том 4, Нови Сад 2009, 197; Goran
Vasin, Nenad Ninković, *The role of metropolitan Stefan Stratimirović in health care education of
Serbs in the Habsburg monarchy*, Acta historiae medicinae, stomatologiae, medicinae veterinarie,
god. 36, sveska 1–2, Beograd 2017, 37–40).

высокой Архіпастырской и отеческой непремѣнной м[и]л[ос]ти съ глубочай-
шимъ страхопочитаніемъ и цѣлованіемъ С[в]я[ты]хъ десницы изумираю.

Вашея Еѣцелленціи
Въ Шидѣ 4го Февр[али]я
[1]799

всепокорнѣйшій рабъ
Стеф. Урошевичъ Прот[опрезвитеръ].
Шид[скій].

Ваша Еѣцелленція! Мылостивѣйшій Г[оспо]дыне!

Изъ здѣ приключаемія Табелли, како Дѣло ради у Всевысочайшій Ц[есарю]
К[ралевскаго] Ераріумъ чрезъ фрушкогорске М[о]н[ас]тире обѣщаннія Зоби
ко Концу привелоса естъ, Ваша Еѣцелленція мылостивѣйше ширше увидѣти
можетъ окомъ покорнѣйше Вашей Еѣцелленціи съ тѣмъ Иавити непропу-
щаемъ, да равнѣ ѿ истія Табелли Единъ Еѣмпляръ Г[оспо]дыну вицишпану
у Гибарацъ с далшимъ увѣдомленіемъ прислали Есмо, насъ же у высокую
Архіпастірскую М[и]л[ос]ть привручаемъ, цѣлуемъ с[в]я[ты]ую Десницу й со
Страхопочитаніемъ изумираемъ.

Вашея Еѣцелленціи
Въ М[онас]тирѣ Кувеждинѣ 5го Февруаріа [1]799

покорнѣйшій Слуги
Күрилъ Лѡанновъ
Игуменъ М[онастыра] Кувеж[дина]

Лѡаннъ Остоичъ¹⁵
фишкалисъ

¹⁵ Лѡанн Остоић (Нови Сад, око 1758 – Шемлаку Маре, Румунија, 18. V 1813), био је адвокат, сенатор, властелин и посланик Угарског сабора. Син је новосадског сликара Василија Остојића. Најприје се бавио адвокатским позивом, а касније је постао фискал. Залагао се да Нови Сад добије српску националну гимназију и нарочито посвећено радио на томе током 1794. и 1795. Такође се залагао и агитовао код митрополита Мојсија Путника да се 1790. сазове Српски народно-црквени сабор, а у току исте године био је активан у вријеме припрема за одржавање Угарског сабора. Од наредне 1791, његова породица добила је угарско племство. Као племић и властелин учествовао је у раду Угарског сабора 1811/12, а наставио је да обавља и дужност новосадског сенатора. (Исидора Точанац Радовић, *Остојић, Лѡанн*, у: Српски биографски речник, том 7, Нови Сад 2018, 696–697).

Имя М[о]н[ас]тырей	Имѣсть всего дати			Нынѣ можетъ издати			Требуеъ додати		
	У Готову	Мерова		--/--	Мерова		--/--	Мерова	
		У Ечму	Зоби		--/--	--/--		--/--	--/--
	f.	xk.		f.	xk.		f.	xk.	
Крушедоль			50			50			
В[елика] Ремета			20			20			
Гергетегъ			50			50			
Хопово			50			50			
Вердникъ			50			50			
Лазакъ			40			40			
Раковацъ			40			40			
Беоцинъ			50			50			
Бешенова			20	60		20	60		
Шишатовецъ			25			25			
Кувешдинъ			50			50			
При[вина] Глава			30			30			
Сумма			20	515		20	515		

Въ Слѣдъ високаго Налога Егѡ Превасходительства Г[оспо]дына Архіепископа и Митрополита Стефана ѿ Стратимировичъ 1го текущаго М[еся]ца и Года на насъ ѡпущеннаго, собравшимся намъ под днешнимъ датумомъ[ъ] на междоусобни, предварителнѣ под Предсѣдательствомъ Г[оспо]дына Игумена Кувеждинскаго Г[осподина] Күрила Лѡанновича въ присутвіи Г[осподина] Фишкалеса наша гѡ Благороднаго Г[осподина] Лѡанна ѿ Остоичъ сотвореній междоусобній Разговоръ, ради Содержанія во Фелду находящихся Катановъ¹⁶, у Зоби драговодно всевысочайшему Ераріуму, Јакоже преднаведенно, кажди по своему могућству ѡдати, искоримъ временемъ у натури во опредѣленія Магазины ѡвести дати обѣщаемъ и лучшія Сигурности радинастоящимъ соутверждаемъ.

Дѣланно въ М[онас]тирѣ Кувеждинѣ 5го Февруаріа [1]799.

¹⁶ Скупљање зоби се односи директно на коњанике. Катана – врста коњаника.

Курилъ Їѡанновъ
Игуменъ
Сїлвестеръ Їѡановичъ
Игуменъ Беочински
Викентїи Паичъ
Игуменъ Јазачки
Самуилъ Нешковичъ
Игуменъ Хопов[скїй]
Софронїй Лазаревичъ
Игуменъ В[елико] Реметски
Григорїй Їѡанновичъ
Игуменъ Привиноглавскїй
Нїканоръ Париводичъ
Намѣстникъ Раковачкїй
Петръ Живковичъ Је[ро]: Мо[нахъ]: Ге[ргетескїй]
Димитрїи Крестичъ¹⁷
Намѣстникъ М[онастїра] Крушедола
Герасимъ Аванасїевичъ
Намѣстникъ Шишатовачкїй
Висарїѡ Косировъ Намѣ[стникъ] Беочински
Исаїа Гавриловичъ Јеро М[онахъ] Вер[дничкїй]

¹⁷ Димитрије (Нестор) Крестїи (Ириг, 26. X 1762. – ман. Крушедол, 11. III 1843), био је архимандрит манастира Крушедола. Замонашио се 1780. у Крушедолу, гдје је провео остатак свог живота. Именован је за манастирског намјесника 1786, игумана 1807. а архимандрита 1812. Био је добро обавијештени извор о дешавањима у току Првог српског устанка. Убрзо је стекао симпатије митрополита Стратимировића и постао је личност од његовог повјерења. Године 1815. учествовао је у уређењу монашке школе у манастиру Хопову. У периоду 1826–1829, предузети су опсежни радови на обнови манастирског комплекса у манастиру Крушедолу, када су обновљени иконостас, конак, келије, четири крила здања, трпезарија и унутрашњост цркве. У наредном периоду (1833, 1836, 1838. и 1840) дошло је до обнове степеништа, водовода, звоника и чесме, а све за вријеме док је архимандрит био Крестїи. Објавно је рад *Древностїи манастїира Крушедола* 1839. у *Српском народном лїстїу*. Наредне године написао је и прву историју манастира. Имао је велики утицај на карловачко црквено појање и био је предавач у Карловачкој богословији. Са Доситејем Обрадовићем био је добар пријатељ. Био је члан Конзисторије архиепископско-митрополитске и Апелаторије, као и Суда Сремске жупаније. (Јелена Илић, *Крестїић, Димитрије (Несїор)*, у: Српски биографски речник, том 3, Нови Сад 2007, 346).

Шпецификацїа

ѡ Даро=даянїа на Цесаро = Кралѣвску страну Зоби и Ечма въ Протопопїатѣ дальскомѣ находящихсѣ Парохѡвъ, въ Комїтатѣ вировитичкомѣ

Nro			Зобъ	
			Мерова	1/7
1	Савва Поповичъ	Пароси Осѣчкїи	7	-
2	Стефанъ Раичъ		7	-
3	Маѣимъ Популичъ	Пароси далскїи	10	1
4	Косманъ Поповичъ		10	1
5	Поп Тїмѡеи	-//- Бело=Бердскїи	7	-
6	-//- Їѡаннъ		7	-
7	Васїлїи Поповичъ	-//- Боровскїи	7	-
8	ЕуѢумїи Шаркичъ		7	-
9	Ѣеодор ѡ Миковичъ Парохъ Ердутскїи		3	1
10	Марко Еремичъ	Паросїи Тенскїи	14	-
11	Васїлїи Геѡргїевичъ		7	-
12	Антонїи Ракичъ	Паросїи Чепинскїи	7	-
13	Елусси Поповичъ		-	-
14	Петаръ Бранковичъ Парохъ Погановачкїи		3	1
15	Арсенїи Стоишичъ -//- Будимачкїи		7	-
16	Стефанъ Михаїловичъ -//- доѢинскїи			
Summa			106	5
17	Ѣ Господина Протопресуїтера далскаго		12	-
Сумма			118	5

Въ Далѣ 1го Марта [1]799

Ѣеодоръ Ендериѡ¹⁸
Протопресвитер Дал[с]кїи

¹⁸ Теодор Ендерић (Далѣ код Осијека, око средине XVIII в. – Винковци, Срем, 21. VI 1819), био је прота и фрајкорац. Године 1761. примљен је у свештеничко звање у Далѣ. Провео је дио 1779. у затвору у манастиру Јазак, након шибања једног спахијског службеника. Учествовао је у аустријско-османском рату 1788. и био је одликован златном колајном након јуриша на Шабач. Наредне године био је фрајкорац код капетана Маријана Јовановића и истакао се у борбама, па је добио похвале маршала Гидеона Лаудона. Био је 1806. на страни сељака у протесту против самовоље Теодора Стратимировића, управника спахилука на Далѣском спахилуку. Након што су жупанијске власти интервенисале војском, Ендерић је оптужен и протјеран из Далѣ, за шта се залагао и митрополит. Иако се жалио Двору, Бански стол у Загребу одобрио је пресуду и он је протјеран у Винковце, гдје је остао до смрти. Био је врло образован и од 1794. пренумерисао се на неколико српских књига. (Славко Гавриловић, *Ендерић, Теодор*, у: Српски биографски речник, том 3, Нови Сад 2007, 706–707).

Ваша Екцелленція! Архі=Пастирю мои милостивѣишна

Покорнѣише Вашои Екцелленцій принести имѣю сверху дародаяніа, на страну Его Цесаро Кралѣвскаго величества, ѿ С[вя]щенства и Пароховъ Зоби и Ечма въ Протопопіатѣ далскомъ, на ходящихся въ Комитатѣ виривитичкомъ Сверху коего даяніа и Шпецификацію Како Вашои Екцелленцій, тако и у Комитатѣ предаль Есамъ, За кое покорнѣише Являючи мене у Высоку милость препоручаю и С[вя]тую десницу цѣлуя и изумираю.

Вашеа Екцелленцій
у Далю 5го Марта
[1]799

Всепокорнѣишій Рабъ
Феодоръ Ендеричъ
протопресвитеръ
Далскій

Шпецификація

Являюща кои С[вя]щенники Протопресвитерата моего Вуковарскаго со Ихъ обществами на Всевысочайшую Страну, и колико мерова Зоби дати общали, й издали

—		Пожунскій мерови Зобы
1.	Јерей Михаилъ Петровичъ Парохъ Маркушичкій	1
	Общество села Маркушице	20
2.	Јерей Куриль Гауриловичъ Парохъ Габошкій	6
	Общество села Габоша	19
3.	Общество села Острова	40
4.	Общество села Маринаца	5
5.	Јерей Мазсимъ Феодосіевичъ Парохъ Петровачкій	1
	Общество села Петроваца	7
6.	С[вя]щенники Негославачкій Ј[ерей] Аванасій Недельковичъ и Николай Боичъ	4
	Общество села Негославаца	6
7.	Общество села Миклеушеваца	3
8.	Јерей Стефанъ Поповичъ Парохъ Чаковачкій	3
	Общество села Чаковаца	6

9.	Общество села Бановаца	4
10.	Общество села Товарника	18
11.	Јерей Георгій Иличъ Парохъ Шаренградскій	2
12.	Общество Моховское	10
13.	Јерей Николай Михайловичъ Парохъ Опатовачкій	2
14.	Јерей Василій Јоанновичъ Парохъ Сотынскій	6
	Сумма	169

у Вуковару 12го Марта [1]799

Игнатій Михайловичъ
Протопресв[ѣтеръ]
Вуковарскій

Ваша Еццелленція!

По высокому под 29мъ днемъ Јануа[рия] м[еся]ца лѣта текушаго, полученному же Фев[руа]ря 6го данному мени указу, шпецификацію мною пописанныа на всевысочайшую страну, у-

Протопресвитерату моему Зоби, дистриктуалному Фей=Солтабирову Г[оспо]дину Камбезій, абіе 8го Фев[руа]ря шнесахъ, и Предадохъ и ужесОномъ Зоблю, коюе Онъ самъ Приходящи чрезъ свой дистриктъ, кодмѣстныхъ Обществъ кромѣ мене пописаль у Осѣкъ Заедно швести швсѣхъ мѣсть со С[вя]щенническомъ далъ. и того ради Ја ѿ мною пописанныа Зоби вшеи Еццелленцій покорнѣише и шпецификацію посылаю а Что мени милостивѣише За оне коису вашу Еццелленцію въ Прилики Прошенія Зоби поношавали, Јавити повелѣваете; то покорнѣише и Јавлямъ: дае Онай Петровачкій Касиръ Былъ За кое поношеніе ѿ Г[оспо]дина Субшитутуса вицешпана ѿ еднои Найтанчайшей длаки напрошеніе Общества небіенъ изосталь. Обаче весма доброе Пред свима ондѣ бывшими изобличенъ и честнѡ Очешлянъ Стался. Присемъ себе О[те]ческой неизмѣннѣй вашей милости върученъ пребываю.

Ваша Еццелленцій
У Вуковару ма[рт] 13и [1]799

Покорнѣишій слуга
Игнатій Михайловичъ
Протопресв[ѣтеръ]
Вуковарскій

Sprecificatio

Quantum quis e Clero G[raeci] N[on] U[nitorum] Ritus Archi Diecesis Syrmienchis in Avena et hordeo pro necepitatibus Caesareo Regii Exercitus spontanee obtulit 1799.

Protopraesbyteraty	Possessio	Nomen Sacerdotis	Metretae Avenae	Metretae Hordei
CARLOVICZENSIS	Ingyia	Joannes Angelics	4	
	Maradik	Josephus Vukovics	3	
	-//-	Theofil Zivkovics	3	
	Krussedol	Nikolaus Markovics	4	
	-//-	Paulus Koschutics	2	
	Neradin	Joannes Popovics	4	
	Irregh	Lazarus Mirkovics	3	
	-//-	Stephan Vezilics	3	
	-//-	Lazar Serdanovics	3	
	-//-	Simeon Popovics	3	
	Rivicza	Sozontii Radosevics	2	
	Verdnik	Stephan Kostics	3	
	-//-	Cyrillus Mihailovics	3	
	Jazak	Dimetrius Nikolaevics		3
	-//-	Cyrillus Avakumovics		3
	Pavlovacz	Theodorus Popovics	3	
	Kamenicz	Metheus Simeonovics	3	
	-//-	Constantinus Zacharics	3	
	Ledincze	Daniel Joannovics	3	
	Beocsin	Paulus Popovics	3	
	Cserevicsy	Theodorus Popovics	3	
	-//-	Gregorius Miodragovics	3	
	Banostar	Basilus Marcovics	3	
	Grabovacz	Lazar Popovics	3	
	Svilosch	Nikolaus Gavrilovics	3	
	Susek	Gabriel Popovics	3	
	-//-	Stephan Joannovics	3	
	Nestin	Constantinus Joannovics	3	
	-//-	Theodory Popovics	3	
	Summa		82	6

Nomen

Protopraesbyteraty	Possessio	Sacerdotis	Metreta Aveno	Metreta Hordei
MITROVICZENSIS	Mitroviczium	Gabriel Isaakovics Proto-presbyter	5	
	Bugyanovcze	Uterque Parochus	12	
	Brestacz	Uterque Parochus	12	
	Subotics	Gregorius Popovics	6	
	Sibacs	Marcus Radovanovics	3	
	Dobrincze	Thomas Lyubinkovics	4	
	-//-	Petrus Popovics	4	
	Petrovacz	Michael Marcovics	4	
	Putincze	Nedelko Jokics	5	
	Mali Radincze	Philip Radosavlyevics	2	
	Kralyevacz	Joonnes Haranitovics	4	
	-//-	Joonnes Kazimirovics	2	
	Ruma	Bazilius Krestics	3	
	-//-	Abraham Michailovics	3	
	-//-	Lazar Jankovics	3	
	Bogan ¹⁹	Stephan Mangyelovsky	4	
	Steianovcze	Andreas Stoischics	4	
	-//-	Stephan Popovics	3	
	Velike Radincze	Jacobus Mircovics	4	
	Besenova	Nikolaus Czernobaracz	4	
	-//-	Maxim Athanaczkovics	3	
	Schulyam	Thimoteius Cirics	3	
	Gergurevcze	Uterque Parochus	12	
	Mangyelos	Josephus Popovics	4	
	-//-	Demetrius Dragoevics	2	
	Leximir	Theodor Borics	4	
	-//-	Joannes Czikovacz	4	
	Summa		123	

¹⁹ Ворањ.

Назначеніе

Колико каждій по возможности Своей доброволно ꙗ Пароховъ Милитарнихъ Протопопіату Карловачкому Подлежащихъ мѣстъ за вспоможеніе на страну Его Цесаро Кралѣв[скаго] величества обѣщаль Мерово Зоби дати, Јакоже Слѣдуетъ.

Нго	Мѣста	Имена Пароховъ	Меров Зоби
	Чортановачкїй	Гавріїль Костичъ	3
	Бешан[скїй]	Григорїй Рашичъ	3
	-//-	Григорїй Ериничъ	3
	Керчедин[скїй]	Петръ Гершичъ	3
	-//-	Труфонъ Божичъ	3
	Сланкаменач[кїй]	Арсенїй Стоићев[ичъ]	3
	-//-	Гавріїль Теодоров[ичъ]	3
	Сурдучкїй	Теодоръ Враничъ	4
	Н[ово] Карловачкїи	Ніколай Максимов[ичъ]	4
	-//-	Јоаннь Стоядинов[ичъ]	3
	Пазуачкїй	Живко Свирчевичъ	3
	Голубиначкїи	Марко Еуѣичъ	3
	-//-	Гавріїль Сечанскїй	3
	Буковачкїи	Григорїй Поповичъ	3
			44 Мерово Зоби

Назначеніе

Доброволнаго обѣщанія Зобы на Ц[есаро] Кралѣвску страну ꙗ Провинціалнаго С[вя]щенства Протопресвітерату Шидскому подлежащаго; Јакоже:

			Мерови пожунскїи
1.	Шидъ	Стефанъ Урошевичъ Прот[опресвітеръ]	3
		Аввакумъ Асанскїй Парохъ	2
		Міхаиль Георгіевичъ -//-	2
2.	Ерdevикъ	Міхаиль Илишевичъ	2
		Василїй Јоанновичъ	2
		Стефанъ Бабичъ	2
3.	Бингула	Сумеонъ Поповичъ	4

4.	Чалма	Николай Петровичъ	2
5.	Дивошъ	Аѳанасїй Поповичъ	2
		Павель Димитриевичъ	2
6.	Визићъ	Марко Гавріловичъ	1
7.	Илокъ	Петръ Живковичъ	3
8.	Моловинъ	Данїиль Теодоровичъ	2
9.	Беркасово	Теодоръ Поповичъ	2
10.	Бачинцы	Сумеонъ Радоичићъ	2
		Стефанъ Чанићъ	2
Сумма			35

Стеф. Урошевичъ Прот[опресвітеръ]
Шид[скїй]

Protopresbiter	Possessio	Nomen Sacerdotis	Metretae. Avenae	Metretae Hordei
SCHIDENSIS	Schid	Stephanus Urosevic Protopresviter	3	
	-//-	Avacum Asanski Parochus	2	
	-//-	Michael Gerogievic	2	
	Erdevik	Michael Ilisevics	2	
	-//-	Basilus Joannovics	2	
	-//-	Stephan Babics	2	
	Bingula	Simeon Popovics	4	
	Csalma	Nicolaus Petrovics	2	
	Divosh	Athanasii Popovics	2	
	-//-	Paulus Dimitrievics	2	
	Vizity	Marco Gavrilovics	1	
	Ilok	Peter Zivkovics	3	
	Molovin	Daniel Theodorovics	2	
	Berkasovo	Theodor Popovics	2	
	Bacsinczi	Simeon Radoicsics	2	
	-//-	Stephanus Csanics	2	
Summa			35	

Lazar Radan

BARLEY AND OAT FOR THE HABSBURG MONARCHY

-Military support of the Serbs from Syrmia in 1799-

SUMMARY

In the wars lead by the Habsburg Monarchy and thier allies against the revolutionary France at the end of the 18th century, the Serbs contributed as well. Those coming from the Military border were a significant military factor while the others, who gave donations for the army, proved to be good and loyal subjects. The clergy and the people gave their best to collect as many agricultural products as they were able to, all in aid of the army. They had been motivated by the Metropolitanate and the Bishops, hence the believers and the priests contrubuted in acordance with their potentials. The whole process was supervised by the priests who put together the tables with the data on the amount of the collected barley and oat. Furthermore, they used to write rather detailed reports about these actions and send them to the Metropolitan Stefan Stratimirović. In this manner, the priests and the people contributed to the war efforts of the state.